

Dr. Vida Sándor*

VÉDJEGY MEGKÜLÖNBÖZTETŐKÉPESSÉGE – A BABY DRY-ÍTÉLET KORREKCIÓJA

A leírónak ítélt védjegy megkülönböztetőképessége kérdésében az Európai Bíróság által hozott BABY DRY-ítélet annak idején figyelemre méltó nemzetközi visszhangot keltett.¹ Ez ugyanis, szakítva a korábbi szigorú gyakorlattal, megsemmisítette az Európai Unió Belső Piaci Harmonizációs Hivatalának (BPHH) a tárgybeli közösségi védjegy bejegyzése ügyében hozott elutasító határozatát, valamint az EK Törvényszékének e határozat megváltoztatása iránt benyújtott, a keresetet elutasító ítéletét.

A BABY DRY-ítélet²

Bár az ítéletről annak idején *dr. Szigeti Éva*³ röviden beszámolt, az ítélet teljes magyar fordítása – sajnos – még mindig várat magára. Szükségesnek látom ezért, hogy az említett írás felhasználásával azt kivonatossan ehelyütt is ismertessem.

A Procter and Gamble cég 1999. október 8-án benyújtott kérelmében a BABY DRY megjelölés (magyarul: száraz bébi) közösségi védjegyként történő bejegyzését kérte babapelenkára.

Az EK Törvényszéke – azonosítva magát a BPHH állásfoglalásával – többek között azzal az indokolással utasította el a keresetet, hogy a bejelentett megjelölés „a fogyasztó részére csupán az áru rendeltetését (ti. a bébi szárazon tartását) közli, de semmi olyan további sajátosságot nem hordoz, amely a megjelölés megkülönböztetőképességét biztosítaná [EK védjegyrendelet⁴ 7. § (1)(c)].

Az Európai Bíróság ellentétes ítéletének indokolásában ezzel szemben az alábbiakat fejt ki.

A közösségi védjegyrendelet 7. cikk (1) bekezdés c) pontja olyan megjelölésekről rendelkezik, amelyek kizárólag olyan jelekből vagy adatokból állnak, amelyek azon áruk vagy szolgáltatások, illetve ezek jellemzőinek leírására szolgálnak, amelyek vonatkozásában a lajstromozást kérik. Az olyan megjelölés lajstromozása továbbá, amely az ezen meghatározásban szereplő megjelölések összetételéből áll, nem utasítható el, kivéve, ha az nem áll egyéb jelekből vagy adatokból, illetve ezek olyan módon vannak összetéve, hogy az összetétel ered-

* jogtanácsos, Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda Kft.

¹ *Bender* szerint nagy vihart keltett (németül: „hohe Wellen”), MarkenR, 2003. p. 210

² C-383/99 ügyszám, 2001. szeptember 20.

³ *Dr. Szigeti Éva*: Szemelvények az Európai Bíróság és a Közösségi Védjegy hivatal lajstromozási gyakorlatából. Védjegyvilág, 2002. 2. sz. p. 13.

⁴ 40/94 EK sz. rendelet (1993. december 20.) a közösségi védjegyekről

ményeként az utóbbit megkülönböztetné attól a szokásos módtól, ahogy az árukat vagy szolgáltatásokat, illetve lényeges jellemzőket meghatározni szokásos (ítélet, 39. pont).⁵

Ami a szóösszetételből álló védjegyek lajstromozhatóságát illeti, mint amilyen az eljárás tárgyát képező védjegy, a leíró jelleg megállapításakor nemcsak a különálló szavakat kell figyelembe venni, hanem az általuk alkotott egészet is. Bármilyen észrevehető különbség van a lajstromozni kívánt szóösszetétel és a fogyasztók érintett részének általános nyelvhasználatában szereplő olyan kifejezések között, amelyekkel az árukat, szolgáltatásokat vagy azok lényeges jellemzőjét leírják, ez képes megkülönböztető jelleget kölcsönözni a szóösszetételnek, amely így védjegyként bejegyezhető (ítélet, 40. pont).

... amint azt az EK Törvényszéke a támadott ítélet 24. pontjában helytállóan mondja, ez azt is jelenti, hogy ha a szóösszetétel az EK kereskedelmi tevékenysége során használt valamelyik nyelven leíró, akkor ez elegendő a lajstromozási akadály (ineligible) megállapításához (ítélet, 41. pont).

Ezért annak megállapításához, hogy a BABY DRY szó megkülönböztetőképeséggel rendelkezik-e, gondolatilag egy angolul beszélő fogyasztó helyébe (in the shoes) kell helyelkedni. Figyelemmel arra, hogy a szóban forgó áruk babapelenkák, az a döntő, hogy ez a kifejezés ezeknek az áruknak a köznyelvben szokásos megnevezése-e, vagy pedig hogy az a köznyelvben ezek lényeges jellemzőinek megjelölésére szolgál-e (ítélet, 42. pont).

Ez a szóösszetétel utal az áru (babapelenka) által betöltött funkcióra. Ezenkívül a szóösszetételben szereplő mindkét szóval alkotható a mindennapi nyelvben ezt a funkciót leíró kifejezés. Ugyanakkor, ez a kifejezés szintaktikailag szokatlan összetétel, amely az angol nyelvben nem megszokott sem a babapelenka, sem a pelenka lényeges jellemzőjének leírására (ítélet, 43. pont).

Így a BABY DRY-hoz hasonló szóösszetételek esetében nem beszélhetünk ezek egészét tekintve leíró jellegről, ezek olyan nyelvi lelemények, amelyek az ehhez hasonló megjelöléseknek megkülönböztetőképeséget kölcsönöznek, és így ezek lajstromozását a közösségi védjegyrendelet alapján nem lehet elutasítani (ítélet, 44. pont).

Erre az ítéletre, amelyet az Európai Bíróság kivételesen 11 tagú, ún. Nagy Tanácsban hozott, mind az Európai Bíróság, mind az EK Törvényszéke, valamint a BPHH azóta rendszeresen hivatkozik. Sőt, az az EK-tagországek joggyakorlatában is iskolát teremtett, s néhány esetben a Fővárosi Bíróság is – anélkül, hogy a BABY DRY-ítéletet kifejezetten említette volna – magáévá tette az abban kifejtett gondolatokat, valamint véleményem szerint néhány kifejezését is átvette.⁶

⁵ ... a mark composed of signs or indications satisfying that definition should not be refused registration unless it comprises no other signs or indications and, in addition, the purely descriptive signs or indications of which it is composed are not presented or configured in a manner that distinguishes the resultant whole from the usual way of designating the goods or services concerned or their essential characteristics.

⁶ Das Gesunde Plus (3., 5., 30. áruosztályba tartozó termékek) 1. Pk. 633.535/2004. Ism.: Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 2. (112.) évf. 5. sz., 2007. október, p. 53; Harmatfriss (29. áruosztályba tartozó termékek) 3. Pk. 631.113/2004, u.ott p. 54

*Ellentmondás a CHIEMSEE-ítélettel*⁷

A BABY DRY-ítélet kritikussai, valamint néhány élesszemű megfigyelő rövidesen rámutatott, hogy az Európai Bíróság „bejelentőbarát” tendenciát tükröző ítélete elvi ellentétben áll a szigorúságáról ismertté vált CHIEMSEE-ítélettel. Minthogy ez utóbbit e lap hasábjain,⁸ valamint másutt is⁹ ismerttettem, e vonatkozásban elegendőnek tartom, ha a CHIEMSEE-ítéletnek csupán a „közérdekűség elvét” tükröző mondatait idézem. Eszerint:

Az irányelv¹⁰ 3. cikk (1) bekezdésének c) pontja¹¹ ... egy közérdekű cél elérésére törekszik, nevezetesen arra, hogy együttes védjegyként, illetve összetett vagy grafikailag ábrázolt védjegyként is, mindenki szabadon használhassa az áruk vagy szolgáltatások kategóriájával kapcsolatos leíró jeleket vagy adatokat, amely áruk vagy szolgáltatások tekintetében a lajstromozást kéri. A 3. cikk (1) bekezdésének c) pontja ennél fogva megakadályozza azt, hogy az ilyen jeleket és adatokat egyetlen vállalkozás számára tartsák fenn pusztán amiatt, mert azokat védjegyként lajstromozták (ítélet, 25. pont).

Még közelebről, az esetlegesen az azon áruk földrajzi eredetének megjelölésére szolgáló jelek és adatok – különösen a földrajzi nevek – tekintetében, amely áruk vonatkozásában védjegyoltalmat kértek, közérdeket szolgál az, hogy ezek továbbra is hozzáférhetőek legyenek, nem utolsósorban azért, mert ezek jelölhetik az érintett kategóriák minőségét és más jellemzőit, és különféle módokon befolyásolhatják a fogyasztók ízlését például az áruknak meghatározott helyhez történő társításával, ami kedvező (fogyasztói) reagáláshoz vezethet (ítélet, 26. pont).

A 3. cikk (3) bekezdésének rendelkezése ezért a 3. cikk (1) bekezdésének b), c) és d) pontjában megállapított lajstromozási akadály alóli szélesebb körű kivételt jelent ... azon leíró védjegyek vonatkozásában, amelyek kizárólag olyan megjelölésekből állnak, amelyek az adott nyelvben a tisztességes és elterjedt kereskedelmi gyakorlatban megszerezték a megkülönböztetőképeességet (ítélet, 45. pont).

Minthogy a „közérdekűség” gondolata az Európai Bíróság, valamint a tagállamok bíróságainak más olyan ítéleteiben is felbukkan, amelyekben a lajstromozási akadály nem földrajzi név, ezért értelmezték számosan, magamat is beleértve, hogy a „közérdekűség” gondolata kellő visszafogottsággal általánosítható.

Egész határozottan ilyen álláspontra helyezkedett *R. J. Colomer* főügyész a POSTKANTOOR-ügyben.

⁷ Egyesített C-108/97 és 109/97 ügy, 1999. május 4. Magyarul: IM Közösségi jog adatbázisa – Bírósági határozatok

⁸ Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle, 107. évf. 5. sz., 2002. október, p. 48.

⁹ Dr. Vida Sándor: Az Európai Bíróság védjegyjogi gyakorlata. Miskolc, 2006, p. 121.

¹⁰ 89/104 EK Irányelv a védjegyjogra vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről

¹¹ Nem jegyezhető be ... „a kizárólag olyan jelekből vagy megjelölésekből álló védjegyek, amelyek a kereskedelemben az áruk vagy szolgáltatások fajtájának, minőségének, mennyiségének, rendeltetésének, értékének, földrajzi származásának vagy gyártási idejének, ill. egyéb jellemzőinek feltüntetésére szolgálnak.”

A főügyész perösszefoglalója¹² a POSTKANTOOR-ügyben

Az ügy tényállása szerint a holland KPN cég a Benelux Védjegy hivatalnál a POSTKANTOOR szó védjegykénti bejegyzését kérte papírúkra. A bejelentést a Benelux Védjegy hivatal elutasította arra való hivatkozással, hogy a bejelentett szó jelentése „postahivatal”.

Az elutasító határozatot a bejelentő keresettel támadta meg, amelyet a Törvényszéknél (Gerichtshof) nyújtott be. A holland Törvényszék az Európai Bíróságtól kért előzetes döntést. Megkeresésében kilenc kérdést tett fel, ezek közül néhány további alkérdéseket tartalmazott.

Nem lehet azon csodálkozni, hogy a főügyész perösszefoglalójának bevezetőjében azt mondja, hogy aggasztó (it is worrying), hogy egy tiszteletreméltó jogalkalmazónak ennyi kétsége lehet a közösségi védjegy jog alkalmazása során (perösszefoglaló, 28. pont). Mint-hogy a Törvényszék által megfogalmazott kérdések jó részét magam is banálisnak tartom, a perösszefoglalónak megítélésem szerint lényeges gondolatait tárgyalom csupán, nevezetesen azokat, amelyek a CHIEMSEE- és a BABY DRY-ügyben az Európai Bíróság által kifejtetteket vetik egybe.

Fontosnak tartom még azt is előrebocsátani, hogy a főügyész nem kezdeményezte a BABY DRY-ítéleten alapuló joggyakorlat megváltoztatását,¹³ feltehetőleg azért, mert egyrészt ez utóbbi ítélet kihirdetése óta akkor még nem telt el hosszú idő, másrészt azt az Európai Bíróság teljes ülésben hozta, s így a főügyész annak csak kisebb korrekcióját kezdeményezte (perösszefoglaló, 70. pont).

Ez utóbbi tekintetben elsődlegesen a CHIEMSEE-ügyben hozott ítélet 25. pontjára hivatkozott, amelyben az Európai Bíróság az irányelv 3. cikk 1. bekezdésének c) pontját úgy értelmezte, hogy annak célja a közérdek olyan érvényesítése, hogy a leíró megjelöléseket védjegyként bárki szabadon használhassa (perösszefoglaló, 54. pont).

Ez az értelmezés valamennyi leíró jellegű védjegy vonatkozásában irányadó, amint az a CHIEMSEE-ügyben hozott ítélet 26. pontjában szereplő „különösen” szóból, valamint ugyanennek az ítéletnek a 35. pontjából levezethető – mondja a perösszefoglaló lábjegyzetében.

Ugyanakkor a BABY DRY-ügyben hozott ítélet – anélkül, hogy kifejezetten ellentmondana ennek a megállapításnak – e gondolattal nem azonosítja magát. Holott, függetlenül attól, hogy a BABY DRY-ügyben az Európai Bíróság nem az irányelvet, hanem a közösségi védjegyrendeletet értelmezte, kézenfekvő, hogy e két, lényegileg azonos jogi normát egységesen kell értelmezni (perösszefoglaló, 58. pont).

A BABY DRY-ítélet nem utal a megkülönböztetőképességgel nem rendelkező megjelölés szabadontartásának (requirement of availability, Freihaltebedürfnis) követelményére. Tény, hogy ezt a kérdést – ellentétben a CHIEMSEE-üggyel – az Európai Bíróság nem is

¹² Opinion of the Advocate General. EUR-Lex, C-363/99

¹³ „... it will probably be no avail to seek a reversal of precedent”

tárgyalja. Ezért a közösségi védjegyjogban e vonatkozásban némi jogbizonytalanság (some uncertainty) keletkezett. Ezt az Európai Bíróságnak a korábbi ítélet (CHIEMSEE) ilyen tárgyú megállapításainak megismétlésével vagy elvetésével kellett volna kiküszöbölnie (perösszefoglaló, 59. pont).

Mindezekre tekintettel kívánatos volna – mondja a főügyész –, hogy a védjegy leíró jellegének elbírálása alkalmával a közérdek szempontjait figyelembe vegyék, nevezetesen a jogszerzés lehetősége bizonyos mértékének (a certain degree of availability) szem előtt tartásával (perösszefoglaló, 60. pont).

Ezért – mondja a főügyész – álláspontom szerint az Európai Bíróság kifejezett állásfoglalásának hiányában is, a CHIEMSEE-ügyben hozott ítéletben kifejtett és a megkülönböztető-képességet nélkülöző megjelölés szabadontartásáról mondottakat a közösségi jog bizonyos mértékig (to a certain degree) elismeri (perösszefoglaló, 61. pont).

Mindezekre tekintettel a BABY DRY-ítéletet problematikusnak tartom – mondja (perösszefoglaló, 62. pont).

– Először is az alig két és fél évvel korábban hozott CHIEMSEE-ítéletnek a megkülönböztető-képességgel nem rendelkező megjelölés szabadontartása vonatkozásában a BABY DRY-ítélet kétségeket ébreszt;

– másodsor, a BABY DRY-ítéletnél a kiindulást az angol nyelvű közönség képezi, holott az EU fogyasztói soknyelvűek, igaz ezek közül sokan értik a legelterjedtebb nyelv (*lingua franca*) alapfogalmait;

– harmadszor, a BABY DRY-ügyben az Európai Bíróság olyan tényálláskérdésben foglalt állást, amire felülvizsgálati jogkörben eljáró bíróságnak nincs módja, minthogy nincs olyan helyzetben, hogy szakvéleményt szerezzen be (perösszefoglaló, 68. pont).

Ezért azt javaslom – mondja –, hogy az irányelv 3. cikk 1. bekezdésének c) pontja úgy legyen értelmezendő, hogy a leíró védjegy kérdésében a védjegy formája vagy jelentése tekintetében jelentkező eltérések is tárgyat képeznek az elbírálásnak. A forma vonatkozásában az eltérés akkor áll fenn, ha az összetétel – a szavak egyszerű összetételén túl – szokatlan vagy fantáziát tükröző. A jelentéstartalomban történő eltérés pedig azt jelenti, hogy a szóelemek összetétele következtében jelentésbeli eltérés mutatkozik (perösszefoglaló, 70. pont).

A fentiekkel kapcsolatosan találóan jegyzi meg *Knaak*,¹⁴ hogy a főügyész szokatlan nyíltsággal (in ungewöhnlich deutlichen Worten) hívta fel az Európai Bíróságot, hogy oldja fel a CHIEMSEE-ügyben, valamint a BABY DRY-ügyben hozott ítélet közötti ellentmondást.

¹⁴ R. Knaak in: E. M. Bastian–R. Knaak–G. Schricker: Gemeinschaftsmarke und Recht der EU Mitgliedstaaten. München, 2006. GMV, 274. széljegyzet

Előzetes döntés a POSTKANTOOR-ügyben

Eltérően a főügyész perösszefoglalójának vázlatos ismertetésénél követett módszertől, az Európai Bíróság ítéletének¹⁵ néhány, általam különösen fontosnak tartott megállapításáról is beszámolok, nem korlátozódva a CHIEMSEE- és BABY DRY-ügyben hozott ítéletekkel kapcsolatos kérdésekre.

A megkereső bíróság negyedik kérdésére adott válaszában az Európai Bíróság többek között hivatkozik a CHIEMSEE-ügyben hozott ítélet (25. pont), a Linde-ügyben hozott ítélet¹⁶ (73. pont), a Libertel-ügyben hozott ítélet¹⁷ (52. pont) megállapításaira, amelyekben következetesen arra az álláspontra helyezkedett, hogy az irányelv 3. cikk 1. bekezdés c) pontja azt a közérdekű célt követi (pursues an aim), hogy a leíró jellegű megjelölések vagy jelek bárki által szabadon legyenek használhatóak. Az irányelv nem teszi lehetővé, hogy az ilyen jellegű megjelöléseket csak egy vállalat használhassa (ítélet, 54. pont).

A fentiekre tekintettel az irányelv 3. cikk 1. bekezdésének c) pontja alapján az illetékes hatóságnak vizsgálnia kell, hogy egy megjelölés, amelynek lajstromozását kérték, az érdekelt fogyasztók szemében (in the mind) a vonatkozó áruk vagy szolgáltatások jellemzőit írja-e le, vagy hogy a jövőre nézve ésszerűen (reasonable) várható-e ez (utalás a CHIEMSEE-ítélet 31. pontjára). Ez esetben ugyanis a védjegybejelentést el kell utasítani (ítélet, 56. pont).

A továbbiakban az Európai Bíróság azt mondja, hogy az irányelv 3. cikk 1. bekezdésének c) pontja szerint nem jegyezhető be a kizárólag olyan jelekből vagy megjelölésekből álló védjegy, amely kizárólag a szóban forgó áruk vagy szolgáltatások jellemzőinek leírására szolgál. Ez a lajstromozási akadály még akkor is fennáll, ha vannak más olyan leíró megjelölések, amelyek jobban elterjedtek. Ez a helyzet áll fenn az olyan versenytársak számára való tekintet nélkül is, akik a szóban forgó leíró megjelölés használatában ugyancsak érdekeltek (ítélet, 61. pont).

A hetedik kérdés első felére válaszolva az Európai Bíróság azt mondja, hogy az irányelv 3. cikk 1. bekezdésében felsorolt, lajstromozást gátló okokat egymástól függetlenül és külön-külön kell vizsgálni. Különösen ez a helyzet a b), c) és d) pontokban felsorolt lajstromozást gátló okok vonatkozásában, még akkor is, ha ezek között nyilvánvaló átfedés áll fenn (ítélet, 67. pont – precedensekre hivatkozással).

Az Európai Bíróság joggyakorlata szerint ezeket a lajstromozási akadályokat a közérdek figyelembevételével (in the light of public interest) kell értelmezni (ítélet, 68. pont – precedensekkel).

A fentiekből következik, hogy az a körülmény, hogy egy védjegy nem esik ezen lajstromozási akadályok hatálya alá, még nem enged arra következtetni, hogy ne esne egy másik lajstromozási akadály hatálya alá (ítélet, 69. pont).

¹⁵ C-363/99, 2002. január 31.

¹⁶ *Vida* id. mű (9) p. 117.

¹⁷ *Vida* id. mű (9) p. 98.

Ha pedig egy megjelölés bejegyzését különféle árukra vagy szolgáltatásokra kérik, az illetékes hatóságnak azt kell vizsgálnia, hogy a bejelentett megjelölés nem esik-e az irányelv 3. cikkében meghatározott lajstromozási akadályok körébe, ennek következtében pedig a különböző áruk, illetve szolgáltatások vonatkozásában eltérő eredményekre juthat (ítélet, 73. pont).

Ugyanakkor sem az irányelv 3. cikkéből, sem annak egyéb rendelkezéséből nem következik, hogy ha a megjelölés egyes áruk vagy szolgáltatások tekintetében leíró, ez más áruk, illetve szolgáltatások tekintetében is lajstromozási akadályt képezne (ítélet, 78. pont).

Az ötödik kérdésre adott válasz visszautal a jelen ítélet 54., 55. pontjaiban kifejtettkre, miszerint az irányelv 3. cikk 1. bekezdése c) pontjának célja, hogy az olyan megjelölések, amelyek az árut vagy szolgáltatást magát vagy annak jellemzőit leírják, bárki által szabadon legyenek használhatóak (ítélet, 95. pont).

Ugyanakkor szóösszetételek esetén nem elegendő, ha a szóösszetétel egyes elemei leíróak, a leíró jellegnek az összetett szó egésze (the word itself) vonatkozásában kell fennforognia ahhoz, hogy a lajstromozási akadály fennálljon (ítélet, 96. pont).

Nem szükséges továbbá, hogy a leíró jelleg mint lajstromozási akadály már a bejelentés időpontjában fennálljon. Amint az az irányelv 3. cikk 1. bekezdése c) pontjából kiolvasható, elegendő, ha a megjelölés ilyen célra felhasználható. Ezek szerint egy megjelölés védjegykénti lajstromozása megtagadható, ha legalább egyik lehetséges jelentése a szóban forgó áru vagy szolgáltatás vonatkozásában leíró [ebben az értelemben rendelkezik a közösségi védjegyrendelet 7. cikk 1. bekezdésének c) pontja, valamint a WRIGLEY-ügyben hozott ítélet 32. pontja – mondja a jelen ítélet 97. pontja].

Az olyan részekből alkotott szóösszetétel, amelynek mindegyik eleme leíró, az egyszerű összerakás (bringing together) után is leíró marad, hacsak nem szokatlan, így különösen ilyen a szintaktikailag vagy szemantikailag szokatlan változat (unusual variations – ítélet, 98. pont).

Előfordulhat, hogy a bejelentett megjelölés az irányelv 3. cikk 1. bekezdés c) pontja értelmében *nem leíró*, ha az általa keltett benyomás (creates an impression) kellőképpen eltér attól, amit a szóelemek egyszerű összetétele eredményezne. Ha szóvédjegyről van szó, amelynek kommunikálása mind hallás, mind olvasás útján történik, akkor ennek a feltételnek (= kellő eltérés – a fordító megjegyzése) azaz a védjegy által keltett benyomásnak mind akusztikai, mind vizuális vonatkozásban meg kell lennie (must be satisfied – ítélet, 99. pont).¹⁸

Ezért a szavak összetételéből álló megjelölés csak akkor jegyezhető be védjegyként, *ha a szóösszetétel és annak elemei egyszerű összeadása között észlelhető különbség van.* (Kiemelés tőlem.) Ez akkor teljesül, ha a szóösszetétel a szóelemek szokatlan kombinációjának kép-

¹⁸ *Bender* ez utóbbi mondatot (akusztikai és vizuális benyomás) bírálja, szerinte ez a követelmény túl messzire megy. Das Baby wird trocken! – MarkenR, 2004. p. 175., 82. láb.

zetét kelti, ami kellőképpen eltér attól, amit a szóelemek pusztá összeadása eredményezne, és ezáltal az lényegesen túlmutat (far removed) a szóelemek összeadásán. Ez (például) azt feltételezi, hogy a szó az adott áruk vagy szolgáltatások vonatkozásában a köznyelvben meghonosodott és ezáltal önálló jelentést nyert, tehát elemeitől függetlenné vált. Ez utóbbi esetben vizsgálendő még, hogy a szóösszetétel, amely önálló jelentésre tett szert, az irányelv idézett rendelkezései értelmében önmagában nem leíró-e (ítélet, 100. pont).

Egyébként a megkülönböztetőképesség elbírálása szempontjából közömbös, hogy vannak-e olyan szinonimák, amelyekkel a bejegyzési kérelemben felsorolt áruk vagy szolgáltatások ugyancsak megnevezhetők (ítélet, 101. pont).

Annak sincs jelentősége, hogy az áruk vagy szolgáltatások jellemzői, amelyeket a megjelölés leír, gazdaságilag lényegesek-e vagy mellékesek (ancillary). Az irányelv 3. cikk 1. bekezdésének c) pontja nem tesz különbséget abban a vonatkozásban, hogy a megjelölés mely jellemzői azok, amelyek nem lehetnek leíróak. E rendelkezés alapját az képezi, hogy a közérdekre tekintettel a vállalatok számára lehetőséget kell biztosítani, hogy áruikat, azok gazdasági jelentőségére tekintet nélkül, leíró megjelölésekkel megnevezhessék (ítélet, 102. pont).

Az ötödik kérdésre ezért az a válasz, hogy az olyan megjelölés, amely több szó összetételéből áll, amelyik mindegyike leíró azon áruk, illetve szolgáltatások vonatkozásában, amelyekre az oltalmat igénylik, önmagában is leíró, kivéve, ha észrevehető (perceptible) különbség van a szóösszetétel, valamint az egyes elemek összetétele között. Ez egyrészt azt feltételezi, hogy a szóösszetétel az áruk vagy szolgáltatások vonatkozásában a szokatlanság benyomását kelti, amely utóbbi kellőképpen eltér attól, amely pusztán az egyes elemek összeadásából adódik, miáltal túllépi ezen elemek egyszerű összeadását. (A másik eset:) Vagy pedig az összetett szó átment a köznyelvbe, és ott saját jelentést nyert, úgy, hogy ezáltal az alkotóelemeivel szemben autonóm (independent) jelentésű. Ez utóbbi esetben vizsgálendő, hogy ez a szóösszetétel, amely önálló jelentéssel rendelkezik, az irányelv hivatkozott rendelkezése értelmében nem leíró-e (ítélet, 104. pont – egyben a rendelkező részben az 5. pont).

Az irányelv 3. pontja nem tesz különbséget az olyan megjelölések között, amelyek nem lajstromozhatóak és az olyanok között, amelyek nyilvánvalóan lajstromképtelenek (manifestly inadmissible), miért is az utóbbi indoklás nem kielégítő a bejelentés elutasításához (ítélet, 125. pont).

A hetedik kérdésre adott válaszában az Európai Bíróság azt mondja, hogy az iparjogvédelmi hatóság nem utasíthatja el a védjegybejelentést olyan indokkal, hogy az nyilvánvalóan oltalomképtelen (ítélet, 126. pont).¹⁹

¹⁹ Az irányelv preambuluma 7. bekezdése értelmében a védjegyjog megszerzése és fenntartása vonatkozásában valamennyi tagállam vonatkozásában alapvetően azonos előírásoknak kell érvényesülniük (POSTKANTOOR-ítélet, 122. pont).

Rövid kommentárjában *Bender*²⁰ azt mondja, hogy ebből az ítéletből az következik, hogy a puszta szóösszetétel leírónak tekintendő, és csak a szóösszetétel *szokatlansága* küszöböli ki annak leíró jellegét.

Az ítéletet ismertetve *Knaak*²¹ ugyancsak a szóösszetétel *szokatlanságát* tartja döntőnek. Ez tehát azt jelenti, hogy a *BABY DRY-ítélet* abban a vonatkozásban ma már nem tekinthető irányadónak, hogy a szokásos nyelvhasználathoz viszonyított bármilyen észrevehető különbség oltalmi igényt alapoz meg.

Magam ehhez annyit jegyzek meg, hogy tulajdonképpen ugyanez a gondolat érvényesül a szabadalmi jogban a kombinációs találmányok vonatkozásában is, az ismert elemek kombinációja általában csak akkor biztosít (szabadalmi) oltalmi igényt, ha ez a kombináció egyrészt több az egyszerű addíciónál, másrészt pedig nem várt új hatást eredményez. Mindenesetre a szabadalmi jog sem követeli meg, hogy ez az új hatás „meglepő” legyen, s ezt szerintem a védjegy jog sem teheti.

Összefoglaló

A fentiekre tekintettel tehát megállapítható, hogy a POSTKANTOOR-ügyben hozott ítélet a BABY DRY-ügyben hozott ítélet 40. pontjának hallgatólagos hatályon kívül helyezését jelenti.

Ugyanakkor ez korántsem jelenti azt, hogy a BABY DRY-ítéletben kifejezésre jutó jogértelmezés egyébként túlhaladott volna.

E következtetésem alátámasztására utalok az EK Törvényszékének a WEISSE SEITEN (fehér oldalak) szavakból álló közösségi védjegybejelentés tárgyában hozott ítéletére,²² amelynek ehelyütt csupán néhány idevágó mondatát idézem.

A 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése c) pontjának értelmében *nem részesülhet* védjegyoltalomban „az olyan megjelölés, amely kizárólag olyan jelekből vagy adatokból áll, amelyeket a forgalomban az áru vagy a szolgáltatás fajtája, minősége, mennyisége, rendeltetése, értéke, földrajzi származása, előállítási vagy teljesítési ideje, illetve egyéb jellemzője feltüntetésére használhatnak”. Ezenkívül a 40/94 rendelet 7. cikkének (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „az (1) bekezdést akkor is alkalmazni kell, ha a kizáró ok csak a Közösség egy részében áll fenn” (ítélet, 88. pont).

A 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja azon közérdekű célt szolgálja, hogy a védjegybejelentésben szereplő áruk vagy szolgáltatások jellemzőit leíró jelek vagy adatok bárki által szabadon használhatóak legyenek. Ezen rendelkezés alapján az ilyen jeleket vagy adatokat nem lehet egyetlen vállalkozás számára fenntartani csak azért, mert védjegyként lajstromozták [az Európai Bíróság C-191/01. P. sz., OHIM kontra WRIGLEY-ügyben 2003.

²⁰ A. Flury–A. Wittwer: 8. St. Galler Internationales Immanterialgüterrechtsforum 2004. GRUR Int., p. 312.

²¹ *Knaak*, id. mű (14), GMV, 275. széljegyzet

²² T-322/03, 2005. szeptember 14. (magyarul is)

október 23-án hozott ítéletének 31. pontja, valamint az Elsőfokú Bíróság T-219/00. sz., Ellos kontra OHIM (ELLOS)-ügyben 2002. február 27-én hozott ítéletének 27. pontja – WEISSE SEITEN-ítélet, 89. pont.]

Ebben a vonatkozásban azok a jelek és adatok tartoznak a fenti rendelkezésben említett megjelölések körébe, amelyek a célközönség szempontjából hétköznapi használat esetén alkalmasak arra, hogy akár közvetlenül, *akár valamely lényeges jellemzőre történő utalással megjelöljék a lajstromoztatni kívánt árut vagy szolgáltatást (az Európai Bíróság C-383/99. P. sz., Procter & Gamble kontra OHIM-ügyben 2001. szeptember 20-án hozott ítéletének²³ 39. pontja. (Kiemelés tőlem.)* Valamely megjelölés leíró jellegét tehát egyrészt az érintett áruk és szolgáltatások, másrészt a célközönség észlelése szempontjából lehet csak megítélni (a fent hivatkozott CARCARD-ítélet²⁴ 25. pontja – WEISSE SEITEN-ítélet 90. pont.)

A WEISSE SEITEN-ügyben hozott ítélet idézett mondatai szemléltetik, hogy

- annak elbírálásánál, hogy a megjelölés leíró-e vagy sem, a közérdeket is figyelembe kell venni;
- ez utóbbi ítélet a BABY DRY-ítéletnek már csupán 39. pontjára hivatkozik;
- ez a korlátozott hivatkozás elhatárolódást jelent a BABY DRY-ítélet 40. pontjától, különösen annak – liberális koncepciójú – utolsó mondatától;
- ez azonban nem jelenti azt, hogy a BABY DRY-ítélet 41–44. pontjai sem volnának irányadóak.

Az EK Törvényszékének az adott kérdésben követett következetes jogértelmezése persze még további példákkal is illusztrálható volna, de ez nézetem szerint mellőzhető.

²³ BABY DRY

²⁴ T-356/00, 2002. március 20.